

Kirjallinen kysymys KK 374/2021 vp

Katja Hänninen vas ym.

Kirjallinen kysymys perhesyistä oleskelulupaa hakevien työntekooikeudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Hallitus on valmistellut selontekoa kotoutumisen uudistamista-alueista, ja selonteko annetaan eduskunnalle lähiaikoina.

Yksi kotoutumiskeskustelussa usein unohdettu ryhmä on suomalaisten ulkomailta Suomeen muuttavat puoliset. Vuosittain noin 2 000—3 000 Suomen kansalaisen puolisoa hakee oleskelulupaa Suomeen. Valtaosa (viime vuosina yli 80 % hakemuksista) johtaa myönteiseen oleskelulupapäätökseen ja hakija jää Suomeen.

Osa hakijoista on tulle Suomeen jo aiemmin ja elää puolisonsa kanssa vakiintunutta perhe-elämää lupapäätöstä odottaen. Oleskelulupaa perhesuhteen perusteella odottavalla ei kuitenkaan ole Suomessa työntekooikeutta tai mahdollisuutta opiskella tutkintoon johtavassa koulutuksessa ennen kuin oleskelulupa on myönnetty.

Tällä hetkellä hakemusten käsittelyajat ovat huomattavan pitkiä ja Maahanmuuttovirasto on jatkuvasti ruuhkautunut; esimerkiksi keväällä 2021 käsittelyaikakaskuri antaa odotusajaksi 9 kuukautta, joka on lain sallima maksimikesto perhesideperusteisen oleskeluluvan käsittelylle. Migriin ruuhkautumista on käsitelty viime kuukausina toistuvasti myös mediassa.

Se, ettei Suomeen oleskelulupaa odottava voi tehdä töitä ja osallistua yhteiskuntaan tai perheensä tulojen hankkimiseen, aiheuttaa sekä hänelle että hänen puolisolleen ja perheelleen huomattavaa taloudellista ahdinkoa. Kotoutuminen ei lähde käyntiin, kun odottaja on suljettu käytännössä työn, työllistämisen- ja kotoutumispalvelujen sekä opiskelun ulkopuolelle eikä pääse osalliseksi yhteiskuntaan.

Riippuvuus puolisosta on monelle maahan muuttaneelle aikuiselle vaikea rooli ja vaikuttaa parisuhteen dynamiikkaan. Perhesuunnittelu on epävarmassa välitilassa elävälle pariskunnalle usein mahdotonta. Niissä perheissä, joissa lapsia jo on, oleskelulupastressi syö kaikkien perheenjäsenten hyvinvointia ja heijastuu myös lasten tilanteeseen. Statuksettoman välivaiheen laskua maksetaan vielä pitkään luvan saamisen jälkeen sekä taloudellisesti että sosiaalisesti.

Yksinkertaisin ratkaisu tilanteeseen olisi se, että Maahanmuuttovirastolle turvataan riittävät resurssit perhesideperusteisten oleskelulupahakemusten sujuvaan käsittelyyn ja viraston sisäisiä

Kirjallinen kysymys KK 374/2021 vp

prosesseja tehostetaan käsittelyn jouduttamiseksi. Näin statukseton välitila jäisi mahdollisimman lyhyeksi ja kotoutuminen Suomeen voisi käynnistyä nopeasti.

Toinen ratkaisu, jota niin ikään olisi syytä edistää, olisi ulkomaalaislain muutos, joka antaisi perhesideperusteista oleskelulupaa hakevalle oikeuden työntekoon esimerkiksi samoilla ehdoilla kuin turvapaikanhakijoille. Turvapaikanhakijoilla on työnteko-oikeus määrätyn karenssiajan (3 tai 6 kk) jälkeen. Kuten Suomesta turvapaikkaa hakevat, myös suomalaisen puolison kanssa Suomeen asettuvat henkilöt ovat oleskelulupaa hakiessaan jo maassa. Työnteko- ja opiskeluoikeuden sekä kotoutumispalveluiden avaaminen samoilla ehdoilla myös perhesideperusteisen oleskeluvan odottajille helpottaisi heidän ja heidän perheidensä tilannetta. Näillä henkilöillä on yleensä vakituinen osoite ja kotikuntamerkintä Suomessa sekä hyvin iso todennäköisyys saada myönteinen lupapäätös, joten kotoutumisen mahdollisimman nopea käynnistyminen on kaikkien osapuolten etu.

Tämä maahanmuuttajaryhmä on viimeisten vuosikymmenten ajan jatkuvasti kasvanut ja kasvaa edelleen. On myös Suomen intresseissä huolehtia siitä, että perheet, joissa puoliset ovat kotoisin eri maista, valitsevat asettua asumaan Suomeen eivätkä toisen osapuolen kotimaahan ainakaan kankean maahanmuuttobyrokratian vuoksi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus aikoo tehdä helpottaakseen perhesyistä oleskelulupaa hakevien työn tekemisen ja opiskelun mahdollisuuksia ja

mitä hallitus aikoo tehdä lyhentääkseen perhesyistä oleskelulupaa hakevien oleskelulupien käsittelyprosessia?

Helsingissä 16.6.2021

Katja Hänninen vas
Mirka Soinikoski vihr